

มาตรการศุลกากรของอาเซียนสำหรับการขนส่งสินค้าผ่านแดน
ศึกษาเฉพาะกรณีการขนส่งทางบกของประเทศในกลุ่มอินโดจีน

นายพิพัฒน์ จันทร์เมฆา

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17 -2404 -7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 2083200x

CUSTOMS MEASURES OF ASEAN FOR GOODS IN TRASIT: A CASE STUDY OF
TRANSPORTATIONS BY LAND OF INDOCHINA COUNTRIES

Mr. Pipat Chunmayka

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Laws

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2404-7

นายพิพัฒน์ จันทน์เมฆา : มาตรการศุลกากรของอาเซียนสำหรับการขนส่งสินค้าผ่านแดน...ศึกษาเฉพาะกรณีการขนส่งทางบกของประเทศในกลุ่มอินโดจีน (CUSTOMS MEASURES OF ASEAN FOR GOODS IN TRANSIT...A CASE STUDY OF TRANSPORTATIONS BY LAND OF INDOCHINA COUNTRIES)
 อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์ , อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์กฤติกา บั้นประเสริฐ , 233 หน้า ISBN 974-17-2404-7

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนอาเซียน ศึกษากรณีเฉพาะการขนส่งทางบกในกลุ่มประเทศอินโดจีน โดยศึกษาเฉพาะมาตรการศุลกากรผ่านแดน และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรการศุลกากรของสหภาพยุโรปและภูมิภาคแอฟริกาได้ รวมทั้งศึกษาถึงกฎหมายศุลกากรไทยที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าผ่านแดนดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่า จากการศึกษาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงจัดทำกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนอาเซียน และกรอบความตกลงดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว แต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในด้านการขนส่งสินค้า ณ จุดผ่านแดนได้ เนื่องจากขาดมาตรการบังคับประเทศภาคีให้มีการปฏิบัติตามพันธกรณีตามกรอบความตกลงดังกล่าว ในขณะที่สหภาพยุโรปและภูมิภาคแอฟริกาได้มีมาตรการบังคับที่เข้มแข็ง นอกจากนี้แล้วประเทศไทยยังไม่มียกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการศุลกากรสำหรับการขนส่งสินค้าผ่านแดนเป็นการเฉพาะ ทำให้ต้องใช้พระราชบัญญัติศุลกากร พระราชกำหนด พิภักดิ์อัตราศุลกากร และประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากรบังคับกับการขนส่งสินค้าผ่านแดนดังกล่าว อันเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการด้านพิธีศุลกากรและซ้ำซ้อนกับพิธีศุลกากรผ่านแดนของอีกประเทศหนึ่ง

ผู้เขียนได้เสนอแนะว่าประเทศไทยควรที่จะริเริ่มนำหลักการของกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนอาเซียนว่าด้วยเรื่องมาตรการศุลกากรผ่านแดน มาเป็นแนวทางในการออกกฎหมายเฉพาะสำหรับประเทศไทย เพื่อใช้บังคับกับการขนส่งสินค้าผ่านแดน และเห็นควรให้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าผ่านแดน รวมถึงให้มีการมุ่งเน้นบทบาทขององค์กรที่กำกับดูแล มุ่งสนับสนุนมาตรการเกี่ยวกับการประเมินและติดตามผล และให้ความสำคัญกับมาตรการระงับข้อพิพาทของอาเซียนอย่างจริงจัง ทั้งในขณะเดียวกันก็เห็นควรให้มีการประสานความร่วมมือในด้านพิธีศุลกากรผ่านแดนโดยมุ่งสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มในภูมิภาคอันยังผลให้มีการบังคับใช้กรอบความตกลงดังกล่าวในที่สุด

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติ.....
 ปีการศึกษา.....2545.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4286094534 : MAJOR LAWS

KEY WORD: INSOLVENCY / CUSTOMS LAWS

PIPAT CHUNMAYKA : CUSTOMS MEASURES OF ASEAN FOR GOODS IN TRANSIT... A CASE STUDY OF TRANSPORTATIONS BY LAND OF INDOCHINA COUNTRIES. THESIS ADVISOR : CHAYANTI GREIGARN, THESIS COADVISOR : KRITTIKA PANPRASERT, 233 pp. ISBN 974-17-2404-7.

The aims of this research is to study the scope of the Framework Agreement on the Facilitation of Goods in transit of ASEAN. It focuses on a case study by land in Indochina countries, particularly the customs transit measures and comparison between customs transit measures of Europe and Southern Africa.It also emphasises on a study of customs laws that connect with transportations of goods in transit.

The research proves that although ASEAN has accepted the scope of the Framework Agreement on the Facilitation of Goods in transit of ASEAN, the lack of standard control to enforce all parties to conform with the scope will be considered that the problem and obstacle of border crossing transportation of goods can't be resolved. On the other hand, It can be said in that the specific legislation which provides customs measures of ASEAN of goods in transit doesn't stipulate in Thailand at present. The applications of Thai customs acts and code of regulations of practices in customs departments are the obstacle of the performance of customs procedures and are repeating with customs transit procedures in other countries.

The author supposes that Thailand should be the trend for offering the principles of the Framework Agreement on the facilitation of goods in transit of ASEAN in case of customs measures to enact specific Thai law in order to the control of border crossing transportation of goods. Then, customs transit Thai law should be amended and improved. This also includes the important role of any administration organisation, the supporting of evaluation measures and the important role of dispute of settlement in ASEAN. The special coordination and harmonisation to support the smooth course of the border crossing formalities in customs procedures will be necessary in this region which may render the application of Framework Agreement at last.

Field of studyLaw.....

Academic year.....2002.....

Student's signature..... *Pipat Chunmayka*

Advisor's signature..... *Chayanti Greigarn*

Co-advisor's signature..... *Krittika Panprasert*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องด้วยความเมตตาของคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ร่วมพิจารณาและกรุณาให้ความช่วยเหลือและให้ความเห็นทางวิชาการอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร บัจจุสานนท์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลามาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และได้ให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่ง และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์กฤติกา บัณฑิตประเสริฐ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมของการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้และเป็นผู้จุดประกายให้ผู้เขียนได้ศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์ในหัวข้อนี้ อีกทั้งยังเสนอแนวทางและข้อมูลให้ผู้เขียนมาโดยตลอด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์ เป็นอย่างสูงที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยกรุณาตรวจพิจารณาและให้ความเห็นทางวิชาการเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนวิทยานิพนธ์และชี้แนะข้อบกพร่องของการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้จนสำเร็จ และขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อรรถพรณพนธ์พัฒนา และอาจารย์สายัณห์ จันทรวิภาสวงศ์ เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลามาเป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาของผู้เขียนทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือและสนับสนุนโดยได้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณพี่ๆ และเพื่อนร่วมงานในกรมศุลกากรและสำนักงานอัยการสูงสุดทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือในด้านการค้นคว้าหาข้อมูลและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ และสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดสัญญาธรรมศักดิ์ และหอสมุดปริทัศน์ มหามงคล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดกรมศุลกากร ห้องสมุดสำนักงานอัยการสูงสุด และแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการค้นคว้าเอกสารด้วยอัธยาศัยไมตรี นอกจากนี้ ขอขอบคุณทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวชื่อนามได้หมด ณ ที่นี้

ท้ายที่สุดนี้ข้าพเจ้าขอกราบระลึกถึงพระคุณของบิดามารดา คุณสมพงษ์ จันทรเมฆา และคุณสุนีย์ จันทรเมฆาซึ่งเป็นบุคคลที่ข้าพเจ้าเคารพอย่างยิ่ง หากปราศจากความอนุเคราะห์จากท่านแล้ว ข้าพเจ้าคงปราศจากโอกาสอันมีค่ายิ่งสำหรับชีวิตของข้าพเจ้าในการศึกษาในครั้งนี้ ท่านผู้ให้กำเนิด อบรมสั่งสอน และให้ความรักความห่วงใยผู้เขียนตลอดมาจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมดังที่ผู้เขียนได้ตั้งใจไว้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมติฐาน.....	8
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
1.6 วิธีการศึกษาวิจัย.....	10
2 มาตรการทางกฎหมายศุลกากรสำหรับสินค้าผ่านแดนตามกรอบความตกลง อาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งผ่านแดน.....	11
2.1 ขอบเขตของมาตรการศุลกากรสำหรับสินค้าผ่านแดนตามกรอบความตกลงอาเซียน ว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน.....	11
2.2 วัตถุประสงค์ของมาตรการศุลกากรตามกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวก ในการขนส่งสินค้าผ่านแดน.....	18
2.3 หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการศุลกากรตามกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการ อำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน.....	21
2.3.1 หลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับมาตรการศุลกากรผ่านแดน.....	21
2.3.2 หลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับมาตรการศุลกากรผ่านแดน.....	28
2.4 มาตรการศุลกากรตามกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวก ในการขนส่งสินค้าผ่านแดน.....	33
2.4.1 มาตรการการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน ณ พรมแดน.....	34
2.4.2 มาตรการประสานและทำให้เกิดความเรียบง่ายในส่วนพิธีศุลกากร.....	37

	หน้า
2.4.2.1 มาตรการที่ทำให้เกิดความเรียบง่ายในส่วนพิธีศุลกากร.....	38
2.4.2.2 มาตรการประสานในส่วนพิธีศุลกากร.....	53
2.5 องค์กรที่กำกับดูแล.....	58
2.6 มาตรการเกี่ยวกับการประเมินและติดตามผล	63
2.7 มาตรการการระงับข้อพิพาท.....	65
3 มาตรการศุลกากรสำหรับการขนส่งสินค้าผ่านแดนของสหภาพยุโรปและ	
 กลุ่มประชาคมพัฒนาแอฟริกาใต้.....	71
3.1 มาตรการศุลกากรสำหรับการขนส่งสินค้าผ่านแดนของสหภาพยุโรป.....	72
3.1.1 ขอบเขตของมาตรการศุลกากรสำหรับการขนส่งสินค้าผ่านแดน	
ของสหภาพยุโรป.....	72
3.1.2 หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการศุลกากรผ่านแดนของสหภาพยุโรป.....	76
3.1.2.1 หลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับมาตรการศุลกากรผ่านแดน.....	76
3.1.2.2 หลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับมาตรการศุลกากรผ่านแดน.....	79
3.1.3 มาตรการศุลกากรผ่านแดนของสหภาพยุโรป.....	83
3.1.3.1 มาตรการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้า	
ผ่านแดน ณ พรมแดน.....	83
3.1.3.2 มาตรการประสานและทำให้เกิดความเรียบง่ายใน	
ส่วนพิธีศุลกากร.....	85
3.1.3.2.1 มาตรการที่ทำให้เกิดความเรียบง่ายในส่วน	
พิธีศุลกากร.....	85
3.1.3.2.2 มาตรการประสานในส่วนพิธีศุลกากร.....	106
3.1.4 องค์กรที่กำกับดูแล	109
3.1.5 มาตรการเกี่ยวกับการประเมินและติดตามผล.....	110
3.1.6 มาตรการการระงับข้อพิพาท.....	112
3.2 มาตรการศุลกากรสำหรับการขนส่งสินค้าผ่านแดนของกลุ่มประชาคมพัฒนา	
แอฟริกาใต้.....	114
3.2.1 ขอบเขตของมาตรการศุลกากรสำหรับการขนส่งสินค้าผ่านแดน	
ของกลุ่มประชาคมพัฒนาแอฟริกาใต้.....	114

3.2.2 หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการศุลกากรผ่านแดนของภูมิภาค แอฟริกาใต้.....	117
3.2.2.1 หลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับมาตรการศุลกากรผ่านแดน.....	117
3.2.2.2 หลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับมาตรการศุลกากรผ่านแดน.....	119
3.2.3 มาตรการศุลกากรผ่านแดนของภูมิภาคแอฟริกาใต้.....	122
3.2.3.1 มาตรการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้า ผ่านแดน ณ พรมแดน.....	122
3.2.3.2 มาตรการประสานและทำให้เกิดความเรียบง่ายใน ส่วนพิธีศุลกากร.....	124
3.2.3.2.1 มาตรการที่ทำให้เกิดความเรียบง่ายในส่วน พิธีศุลกากร.....	124
3.2.3.2.2 มาตรการประสานในส่วนพิธีศุลกากร.....	138
3.2.4 องค์กรที่กำกับดูแล.....	140
3.2.5 มาตรการเกี่ยวกับการประเมินและติดตามผล.....	143
3.2.6 มาตรการการระงับข้อพิพาท.....	144
4 วิเคราะห์แนวทางในการนำหลักการของกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนมาใช้ในกฎหมายศุลกากรไทย.....	147
4.1 ขอบเขตของมาตรการศุลกากรสำหรับสินค้าผ่านแดนตามกฎหมายศุลกากรไทย.....	147
4.2 วัตถุประสงค์ของมาตรการศุลกากรผ่านแดนตามกฎหมายศุลกากรไทย.....	151
4.3 หลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการศุลกากรผ่านแดนตามกฎหมายศุลกากรไทย.....	152
4.3.1 หลักเกณฑ์ทั่วไปสำหรับมาตรการศุลกากรผ่านแดน	152
4.3.2 หลักเกณฑ์เฉพาะสำหรับมาตรการศุลกากรผ่านแดน	156
4.4 มาตรการศุลกากรสำหรับสินค้าผ่านแดนตามกฎหมายศุลกากรไทย.....	160
4.4.1 มาตรการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน ณ พรมแดน.....	160
4.4.2 มาตรการประสานและทำให้เกิดความเรียบง่ายในส่วนพิธีศุลกากร.....	163
4.4.2.1 มาตรการที่ทำให้เกิดความเรียบง่ายในส่วนพิธีศุลกากร.....	163
4.4.2.2 มาตรการประสานในส่วนพิธีศุลกากร.....	181
4.5 องค์กรที่กำกับดูแล	184

สารบัญ (ต่อ)

ญ

หน้า

4.6 มาตรการเกี่ยวกับการประเมินและติดตามผล.....	185
4.7 มาตรการการระงับข้อพิพาท.....	186
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	188
รายการอ้างอิง	193
ภาคผนวก	195
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	233

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย